

סוכה לד

משה שווערד

1. כפות תמרים מסכת סוכה דף לד עמוד א

אבא שאול אומר ערבי נחל שנים א' ללולב וא' למקדש פירש רש"י להקיף את המזבח. משמע מפשט דבריו דהיו מקיפין בערבה סביב למזבח ובפרק לולב וערבה (דף מג ע"ב) אפליגי אמוראי אם ההיקפה היא בערבה או בלולב והרמב"ם פ"ז פסק כמאן דאמר בלולב וכמ"ש שם בכ"מ גמ' הר"ן (דף שנד) כתב דכתב רש"י בתשובה דההיקף הוא בלולב לא בערבה וא"כ אידך כתב רש"י להקיף את המזבח י"ל דר"ל דהיו זוקפין מורביות של ערבה סביב למזבח כדתנן פרק לולב וערבה (דף מה) ולעולם דהאנשים לא היו מקיפין המזבח אלא בלולב ודוק:

2. רש"י סוכה דף לד/א

ורבנן - דרשי ערבי להכשיר של בעל ושל הרים, למקדש מנא להו עשר נטיעות ערבה ונסוך המים הלכה למשה מסיני אלו שלשה נשאלו בבית המדרש מנין להם מן התורה, והשיבו שהלכה למשה מסיני הם, ושמע השומע וגרסם כסדר ששמעם, וכן שיעורים וחציצין וחציצין (סוכה ה, ב) שמען השומע וסדרן כסדר ששמען, וכן בכל מקום

3. תוספות מועד קטן דף ד/א

אלא אמר רב אשי רבן גמליאן כו' - כלומר ודאי מדאורייתא בטיל ולא היינו טעמא כדקאמר אלא סבירא ליה כרבי ישמעאל וקא דייק רבן גמליאל מה שייכא תוספתא שביעית גבי ניסוך שניתנו למשה גבי הדדי דבכל מקום שונה הני שלשה ביחד דכך ניתנו אלא ודאי למילף סמכינהו רחמנא:

4. שפת אמת ספר דברים - לסוכות - שנת [תרס"ה]

בענין הערבה שהי' [במקדש] הלכה למשה מסיני ובגבולין מנהג נביאים. דאיתא במד' ע"פ פנה אל תפלת הערער על דורות הללו שאין לנו רק תפלה זו בלבד. כי הד' מינים כוללים אותן שיש בהם תורה ומצות או אחד מהם וערבה שאין לו לא טעם וריח ע"ש במד'. אבל ערבה שבפ"ע רומז לדורות שכולם ערבה. אך גם כל הדורות הם בנין אחד. וגם בזמן המקדש הי' מכינים הארות גם לדורות השפלים כמו שכלל הד' מינים להיות מסייעין אלו לאלו כמ"ש במד'. וזה ולקחתם לכם כל אחד ימסור כחו לצבור. כמו ומקבלין דין מן דין שכל א' מקבל ממי שלמעלה ממנו ומשפיע למי שלמטה ממנו. וזה שרמז במד' ולא בזה את תפלתם לשון רבים על דורות הראשונים שבקשו בעבורינו. והגם שהוא מיירי במנשה שהתפללו עליו אבותיו כמו כן זה הענין בדורות בכלל. והנהגה מ"ש במד' דערבה אותן שאין להם לא תורה ולא מצות וכמ"ש בדורות הללו. וה"ו לומר שאין בבנ"י תורה ומצות הלא מלאים מצות כרמון. רק הפי' שעושיין הכל מצות אנשים מלומדה ואין מרגישין להתדבק בפנימיות תורה ומצות. וזה שערבה מנהג כמו מנהג אבותינו בידינו. ומ"מ מסייע זה לזכות להפנימיות. כמ"ש הבוחר ועושה כמעשיהם פי' שרוצה להתדמות להם ואז מסייע זכות אבות. אך ערבה צריך להיות יודע שאין בו כלום ולהתבטל אל שאר המינים. לכן צפצפה שבהרים פסול שסובר שהוא על ההר. אבל צריך ליזע שהיא ערבי נחל שגדל במים במקום נמוך. ומכיר את מקומו זוכה לישועה:

5. ספר בניהו בן יהוידע על סוכה דף לד/א

אמר הקב"ה אני אמרתי שיהיו ישראל לפני קח על מים רבים וכו'. נראה לי בס"ד שיהיו ראויין לטוב מצד זכות התורה שנקראת מים והם שמו עצמם כצפצפה בין ההרים שלא עסקו בתורה כראוי ורק ראויים לטובה בזכות האבות שנקראו הרים. או יובן בס"ד אני אמרתי שיהיו כערבה שפיה חלק ואין בו פגימות והם נעשו כצפצפה שפיה דומה למגל העשוי פגימות פגימות כן הם פגמו לישונם ודבורם, ובזה יובן בס"ד רמז הכתוב [הושע י"ד ג'] כל תשא עון וקח טוב כלומר שעתה נדמה אל קח הטוב הגדל על מים רבים:

6. חתם סופר מסכת סוכה דף לד עמוד א

אני אמרתי שיהיה ישראל לפני וכו'. כלומר שאפי' הריקני' שבהם הנמשלים בערבה יהי' קח על מים רבים של חכמי תורה ומליאי' מצות כרמון עפ"י חכמי הדור והם עשו עצמם כצפצפה המצפצפים ומלעיגים על נביאי ה' וחכמיו בעו"ה ופיהם דומה למסר ועי' בסמוך:

7. שו"ע אורח חיים - סימן תרמז

(א) ערבי נחל האמור בתורה, הוא מין ידוע הנקרא כן; עלה שלו משוך כנחל, ופיו חלק, וקנה שלו אדום (ואפי' בעודו ירוק, כשר) (ב"י); ורוב מין זה גדל על הנחלים, לכך נקראו ערבי נחל, ואפילו היה גדל במדבר או בהרים, כשר; ויש מין אחד דומה

לערבה, אלא שעלה שלו עגול ופיו דומה למסר (פירוש מגרה סיג"ה בלע"ז) וקנה שלו אינו אדום, וזהו הנקרא: צפצפה, והיא פסולה; ויש מין ערבה שאין פי העלה שלה חלק ואינו כמסר, אלא יש בו תלמים קטנים עד מאד כמו פי מגל קטן, וזה כשר:

8. שערים מצויינים בהלכה

חצוצרתא שיפורא, מאי נפ"מ לשופר של ר"ה. פרש"י שיפורא כפוף. חצוצרתא פשוטה ואינה של איל. משמע דעכ"פ הם מקרנים של כהמה, וקשה הרי כתיב (בהעלתך יב) "עשה לך שתי חצוצרות כסף". ובמס' תמיד (פ"ז מ"ג) איתא שתי חצוצרות של כסף בידם, ע"י שם בתוס' יו"ט. וכבר הקשו כן התוס' במס' ע"ז (מד). אהא דאיתא המשתחוה לכהמה מהו קרניה לחצוצרות, והא במס' מנחות (כח.) איתא חצוצרות היו באים מן העשת מן הכסף, ותיצרו דשתי מיני חצוצרות היו, החצוצרות שהיו הכהנים משתמשים היו של כסף, ומה שהלויים משתמשים לכלי שיר היו של כהמה. וכ"כ התוס' במס' מנחות (שם) ובמס' זבחים (סח. ד"ה חי). וע"ע מה שכתבו במס' שבת (לו. ד"ה הני תלת מילי).

9. חתם סופר מסכת סוכה דף לד עמוד א

הני תלת מיני אשתנו שמייהו וכו'. העתק מחי' למס' שבת ס"פ במה מדליקין שיפורא חצוצרתא כי חצוצרת היא על כל צרה שלא תבוא אמרו במס' ר"ה בתעני' חצוצרת מאריכים שמצות היום בחצוצרת ושופר קריאת חירות ודרור ושמחת מועד בר"ה מצות היום בשופר ומשחרב בהמ"ק הצרות והתעני' המה לטובת מלך קשה כהמן כל כי האי רתחא וכו' ויאה עניותא ותהפוך הדרור והחירו' מהמלכיות לישראל בגולה לא טוב אל תשמח ישראל אל גיל בעמ' א"כ השופר הוא חצוצרת וחצוצרת שופר: וערבה צפצפה וצפצפה ערבה. כי הערבה הם ההדיוטים אשר אינו מהראוי' להיותם ראשי המדברים מצפצפה בראש כל בניסי' קריאי מועד ומשחרב בהמ"ק הערבה היא הצפצפה כי ירהבו נער בזקן ומי שהי' צפצפה נעשה ערבה שרו חכימי' להיות כספריא וספרי' כעמא דארעא ופתורא ופתורתא ע"ד אל תתאוה לשולחנם של מלכי' ששולחנך גדול משלהם ומכי חרב בהמ"ק נתגדל שולחן הקטן בעיני ההמוני' ונתבזה שולחן ה' כי מגואל הוא בעינם. ועד"ז בכל בורסוף ע"ד בית הועד יהיה לזנ' והגליל יחרב, ה' ירחם:

10. ערוך לגר מסכת סוכה דף לד עמוד א

בגמרא אשתני שמייהו מכי חרב ביהמ"ק. הא דלא קחשיב בי כסי ובורסיף י"ל דה"ט דהני אשתני שמייהו זמן רב אחר חורבן דהא בברייתא עדיין קרי למה שיש לו ב' עורות בית הכוסות אבל י"ל למה דוקא משחרב ביהמ"ק אשתני הני תלת מילי וי"ל שיש בזה רמז על גודל ההפסד והשינוי שנתהוה ע"י חורבן דישראל נמשלו לערבה והרשעים לצפצפה כדאמרינן לעיל אכן ע"י החורבן עליונים למטה ותחתונים למעלה כדאמרינן במתניתין (מט א) חפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה וגברו בעלי זרוע וזהו חלפתא ערבתא ערבתא חלפתא, מה שהי' חשוב נעשה גרוע והגרוע נעשה חשוב וכן שיפורא חצוצרתא יש לו רמז על זה דשופר הוא כפוף וחצוצרתא הוא פשוט כדפי' רש"י ע"פ גמרא דשבת (לו א) ובר"ה (כו ב) אמתניתין דשופר של ר"ה של יעל פשוט אמרינן בגמרא דתקיעה בכפוף הוא סימן להכנעה ותקיעה בפשוט סימן לגדולה וחירות ולכן בר"ה תוקעין בשל כפופין וביובל שהוא לסימן דרור וחירות בשל פשוטים ע"ש בפ' רש"י וזה ענין השינוי מה שהי' קודם חורבן כמו שופר בהכנעה דהיינו האומות שהיו מוכנעים לישראל גברו למעלה וישראל שהיו כמו חצוצרות בגדולה נכנעו כמו שופר כפוף וכן פתורא פתורתא זידוע מה שאמרו רז"ל דקודם החורבן הי' עיקר שפע הפרנסה לישראל ומתמצית נזונו האומות ואחר החורבן הוי אפכא והנה השולחן הוא סימן לעושר וכבוד ולכן קאמר מה שהי' קודם החורבן שולחן גדול שהיא פרנסת ישראל שהי' להם השפע נעשה קטן והאומות שהי' להם אז שפע בצמצום כמו שולחן קטן נעשה גדול והענין בכללו שמשחרב ביהמ"ק נאבדו מישראל ג' טובות [1] אושר תורה ומעשי' טובים, [2] וכבוד וגדולה, [3] ופרנסה בשפע וזה נרמז בשינוי ג' שמות הללו:

11. כפות תמרים מסכת סוכה דף לד עמוד א

פתורתא פתורא כו' למאי נ"מ למקח וממכר. ק"ק אמאי גבי ערבה ושופר לא קאמר דנ"מ למקח וממכר. י"ל דלהכי הניח הך חלוקה לבסוף לאשמועינן דבכלהו נ"מ למקח וממכר ...

12. תוספות מסכת סוכה דף לד עמוד ב

שתהא לקיחה תמה - מהאי טעמא נמי פסלינן אתרוג חסר משום דאין זה לקיחה תמה וביום שני לא חיישינן אף על גב דקפדינן אארבעה מינין וטעמא פירשתי בריש פירקין (דף כט: ושם בד"ה בעינן) ובהקומץ רבה (מנחות דף כז.) מסיק דהא דמעכבי אהדדי לא שנו אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין ופירש בהלכות גדולות אין מעכבין דלא תימא עד דמגבה להו בהדי הדדי אלא אי מגבה כל חד וחד לחודיה שפיר דמי דקיימא לן לולב אין צריך אגד ודבר תימה הוא לומר כן דכיון דכולו מצוה אחת היאך יועילו בזה אחר זה ור"ת הגיה בספרו לא שנו דמעכבין משום תמה אלא שאין לו אבל יש לו תמה הוא אע"פ שלא חברו באגדו כדאמר' (לעיל דף לג.) דלא דרשי רבנן לקיחה לקיחה ולר' יהודה דדריש לקיחה משמע ליה דלא הוי תמה אא"כ אגדו.

13. חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף לד עמוד ב

גמרא תניא אמר רב ישמעאל מנין שמעכבין זה את זה ת"ל ולקחתם לכם שתהא לקיחה תמה. אמרינן במסכת מנחות לא שנו אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין, פירשו רבותינו ז"ל דכי אמרינן יש לו אין מעכבין בשהיו כולם ברשותו כשנוטלן אלא שנוטל כל אחד בפני עצמו, שאין צירוף מעכב כיון דאין לולב צריך אגד, אבל אם יש לו מין אחד ואין לו שאר מינין אלא שהגיעו לידו אח"כ ונטלן אחד אחד לא יצא כיון שלא היו כולן ברשותו כשנטל כל אחד מהן, אבל מורי הרב כתב בשם רבותינו ז"ל שאין הכונה אלא שיטול את כולן וכל שנוטלן כולם אע"פ שלא היו ברשותו ביחד יצא דיש לו קרינא ליה כיון שנוטלן כולן, מיהו אין ראוי לברך על הלולב אלא אם כן ברי לו שיגיעו לידו כולן, שאע"פ שהברכה על הלולב, אינה אלא בשיש לו הכל ושמא לא יהיה לו והוי ברכה לבטלה, ואע"פ שהפסיק ושח בין מין למין אין זה הפסק כדאמרינן (ר"ה ל"ד ב) בשמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום וכדפרישנא התם.

14. שו"ע אורח חיים - סימן תרנא

(יב) ד' מינים הללו מעכבין זה את זה שאם חסר לו אחד מהם לא יברך על השאר, אבל נוטלן לזכר בעלמא, (בין ביום א' בין בשאר ימים) (הרא"ש ורבינו ירוחם נ"ח ח"ג מהרי"ק שורש מ"א); ואם היו ארבעתן מצויים אצלו ונטלם אחד אחד, יצא: הגה - ובלבד שיהיו כולם לפניו (רמב"ם פ"ו). ויטול הלולב תחלה ויברך על הלולב ודעתו גם על האחרים (הרא"ש ור"ן תשובת הרשב"א סי' קנ"ו); ואם סח ביניהם, צריך לברך על כל אחד בפני עצמו (הגהות מיימוני):

15. תוספות מסכת סוכה דף לד עמוד ב

ערבי נחל שתיים - אפילו נותן כמה הדסים וכמה ערבות בלולב אין זה בל תוסיף אפילו למ"ד צריך אגד אא"כ מוסיף מין אחר (הרא"ש ור"ן דכפרישית בסוף פירוש ראוהו בית דין (ר"ה דף כח: ד"ה ומנא).

16. שערין מצויינים בהלכה

ערבי נחל שתיים. כתבו התוס' אפילו נותן כמה הדסים וערבות בלולב, אין בזה משום כל תוסיף, אפילו למ"ד צריך אגד, אא"כ מוסיף מין אחר. ובריטב"א במס' עירובין (צו. ד"ה הישן) כתב, דכל שהוא נותן לפניו אין בו משום כל תוסיף, ועוד דהשיעורין שנתנה תורה בד' מינים אינם אלא למטה אבל למעלה אין שיעור. וברמב"ם (לולב פ"ו ה"ז) כתב, אם רוצה להוסיף בהדס מוסיף, ונוי מצוה היא. (ובמ"מ כתב דאפילו מוסיף הדס שוטה מותר, כיון דנוי הוא. וכוונתו דאינו מין אחר אלא הוא פסול מטעם שהוא שוטה. והתוס' כאן

מתירים להוסיף גם בערבות. וכ"כ התוס' במס' מנחות (לח. ד"ה התכלת) דנהגים להשים הרבה ערבות בלולב. ועי' במ"מ ובכ"מ (שם) אי נכון להוסיף בערבות. ועי' בפיוט (יום ב' דסוכות) "אתרוג וכף תומר יחידים מלהמעיט ומלהרבות", ומשמע דבהדס וערבה רשאי להרבות. ועי' ברא"ש במס' ר"ה (פ"ד סי' ג) דאפי' בדברים שתיקנו כנגד מה מוסיפין עליהם, דאין קפידא בתוספת. וע"ע מה שכתבנו לקמן (מה. ד"ה כל) ובשמ"ב וקונ"א (ח"ג סי' קלו ס"ק ז).

שלשה הדסים כו' אפילו שנים קטומים ואחד אינו קטום. עיין בסוגיא "א"ר אמי חזר בו ר' ישמעאל", ופליגי רש"י והרמב"ן, לפי רש"י אליבא דר' ישמעאל אין להביא אלא הדס אחד. לרמב"ן, סוכר ר"י שלכתחילה חייבין להביא שלשה הדסים אלא שבדיעבד יוצאין באחד.

ו"ל שלפי פירוש הרמב"ן יש הוכחה לשיטת הרמב"ם (פ"ו מלולב הל"ז), וז"ל ואם רצה להוסיף בהדס כדי שתהיה אגודה גדולה מוסיף ונויי מצוה הוא אבל שאר המינין אין מוסיפין על מנינם וכו'. וצ"ע, מנין לו לרמב"ם שבהדס יש היתר הוספה. ונראה שיש סמיכות לכך מר"י הסוכר שיוצאים בהדס אחד ומ"מ יש להוסיף לכתחילה עוד שני הדסים, מכאן שניתן להוסיף הדסים. אך עדיין יש להבין מ"ש הוספת הדסים משאר מינים לשם נוי. ונראה לומר שלדעת הרמב"ם בהוספת הדסים יש חלות בעצם מצות ד' המינים, אין ההוספה סתם נוי בעלמא אלא היא חלות בגוף המצוה של נטילת הלולב. דוקא בהוספת הדסים אין איסור כל תוסיף מפני שע"י תוספת הדסים עצם מצות נטילת האגודה מתעלה ונעשית מהודרת. אולם בהוספת שאר המינים, אינו רק נוי בעלמא, אבל ליכא חלות בגוף המצוה עצמה של נטילת לולב, ומשו"ה אסור להוסיף אותם מפני הלאו דכל תוסיף. רק נוי המהווה חלק ממצות נטילת הלולב בעצמה אינו כל תוסיף וזה הנוי של הוספת הדסים.

דמיון לכך נמצא בהסבר הגר"ח זצ"ל בדין שחוזרים בשבת על ציצין שאינן מעכבין את המילה כל זמן שלא פרש ידיו אבל לא מפרש. הגר"ח זצ"ל מבאר שכל זמן שלא פרש מצטרפין הציצין שאינן מעכבין לעצם מצות המילה המתקיימת בהדור מצוה מעולה, ולכן הם חלק ממצות המילה עצמה, ומילתם דוחה את השבת כעיקר המילה. ברם מפרש ידיו – מילת הציצין האלו היא סתם נוי בעלמא ולא חלות בעצם מצות המילה, ולכן אין מילתן דוחה שבת. וה"ה כאן: ההדסים הנוספים מצטרפים לעצם המצוה נטילת הלולב, ולפיכך אין בהוספתם איסור דכל תוסיף. בהוספת שאר מינים מתקיים נוי בעלמא בלבד ונאסר משום כל תוסיף³⁹.

18. תוספות מסכת סוכה דף לד עמוד ב

ולדרוש להו כר"ע דמיקל טפי - תימה הא לא סבירא ליה כר"ע אלא כרבי טרפון וי"ל דכל זה מן הדיוק שבא להוכיח דשמואל לטעמא דכרבי טרפון סבירא ליה דאי מפחיד להו במידי דלא סבר כדי שימכרו בזול היה לו להפחידם מר"ע דמיקל טפי ודחי אדרב' מפחדי טפי מרבי טרפון דתלתא קטומין שכיחי מחד דלא קטים ומעולם לא תשמע דסבר כרבי טרפון ...

19. חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף לד עמוד ב

מאי טעמא אילימא משום דמיקל לידרוש להו כרבי עקיבא דמקל טפי. תמיהא מילתא טובא כיון דשמואל כרבי טרפון סבירא ליה היכי מצי דריש כרבי עקיבא דלית הלכתא כוותיה לדידה, ובתוספות פירשו דהכי קאמר ודאי דשמואל דפסק כרבי טרפון אזדא לטעמיה דאמר לזבינייא דרישנא לכו כרבי טרפון דאלמא כרבי טרפון סבירא ליה, דאי ס"ד דלאו כרבי טרפון סבירא ליה והא דאמר להו דרישנא לכו כרבי טרפון לאו משום דסבר לה כרבי טרפון אלא כדי לאיים עליהם כי היכי דלשוו ולזבנו, לימא להו דרישנא לכו כרבי עקיבא דמיקל טפי והיה מאיים על המוכרים יותר, אלא ודאי בדוקא קאמר הכי ולא להפחידם, ודחינן דלמא להפחידם קאמר והא דלא מאיים להו בדרכי עקיבא משום דחד ולא קטים לא שכיח ודרכי טרפון הוי הפחדה טפי, ולא נהירא כלל חדא דהיכי אפשר דלהוי שמואל גונב דעתם להפחיד בשקר, ועוד דנפיק מיניה חורבא למאן דשמע או לאוונכרי גופייהו דעבדי הושענא זידהו בקטומין כסבורין דבקושטא קאמר לה שמואל, ועוד דכל היכא דאמר לה שמואל להאי לישנא בדוקא קאמר לה ובקושטא, דאמרין בפרק כל שעה (פסחים ל' א') אמר רב קדרות בפסח ישברו ושמואל אמר אל ישברו דסבר לה כרבי שמעון כו' ואמרין וזדא שמואל לטעמיה דאמר להו שמואל להנהו דמזבני כנדי אשוו וזבינו ואי לא דרישנא לכו כרבי שמעון, והתם ודאי בקושטא קאמר להו, דפרכינן עלה ולדרוש להו ופרכינן אתריה דרב הוה, ומדפרכינן ולדרוש להו ודאי מוכחא מילתא דקים לן דכי האי לישנא דוקא הוא ואזדא לטעמיה.

20. שערים מצויינים בהלכה

משנה אחרונת כו' ושל מעשר שני בירושלים לא יטול, ואם נטל כשר. פרש"י שהרי יש בה היתר אכילה, אבל חוץ לירושלים לא ד"לכם" כתיב, הראוי לכם. אבל הר"ן והרא"ה כתבו דה"ה כגבולין יוצא בדיעבד, כיון דיש בו היתר אכילה בירושלים. והריטב"א כתב דכש"כ חוץ לירושלים קודם שנכנס דיוצא בה אפילו לכתחלה שהרי יכול לפדותו. ובכפח תמרים הקשה על רש"י שלא סמך עצמו על מה שיכול לפדותו, דהא משמע מדבריו לקמן (לה:): לענין תרומה, שאם היה מהני פדיון היו יוצאים, עיי"ש ברש"י (שם ד"ה הרי יש).

21. גליוני מגחת חן

מתנ"י אחרונת הגזול והיבש פסול כו' של מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל, כשר. מפרש רש"י ואם נטל כשר שהרי יש בה היתר אכילה, אבל חוץ לירושלים לא, דלכם כתיב הראוי לכם ואפילו שיכול להעלותו לירושלים ולאוכלו אבל הוא נקרא "מחוסר מעשה" (כפות תמרים) הר"ן חולק על רש"י והוא סובר שגם אם נטל מחוץ לירושלים כשר כיון שהוא ראוי לאכילה בירושלים וזה נחשב לכן "לכם" ומה שהתנא כתב "בירושלים" זה בא "לרבותא" שאפילו בירושלים אסור ליטול לכתחילה, וכתב בזה החת"ס סופר שאעפ"י שיש בו "היתר אכילה" מ"מ דין "ממון" אין לו כי מי יתן דבר בשבילו להטריח לאכלו בירושלים, והכפות תמרים מביא ראיה להר"ן מלשון המשנה שכתוב "ואם נטל כשר" ולא כתוב ואם נטל "בירושלים כשר" משמע שזה מדובר גם על חוץ לירושלים.

השער המלך (הלכות לולב הלכה ב') מביא קושית הכפות תמרים על רש"י מדוע לא יצא כמעשר שני גם מחוץ לירושלים הרי יש בו "היתר אכילה" ע"י פדיון ונאמר בזה "מיגו" שהיה יכול לפדות ואז היה נחשב "לכם" וא"כ גם עכשיו זה נחשב "לכם" וכמו שאמרנו להלן (ל"ה ע"ב) לשיטת בית הלל, שיוצא באתרוג של דמאי שזה נחשב "לכם" משום "מיגו" שהיה מפקיר וחזי לעניי, וכן משמע גם מרש"י עצמו להלן (ל"ה ע"ב) שהוא סובר שמשום "מיגו" של פדיון זה נחשב "לכם" שכך כתב שם בד"ה "הרי יש בה היתר אכילה" שאין לומר שהטעם שיוצא באתרוג של תרומה משום האפשרות של "פדייה" כיון שתרומה אין לו פדיון להיות מותרת לאכילת ישראל, משמע שאם היתה ניתנת בפדיון היה מספיק לנו בטעם זה לכד שיהא נחשב "לכם" משום שיש אפשרות לפדותה, ולא אומרים שיש כאן "מחוסר מעשה" אלא יש כאן "מיגו" טוב וא"כ מדוע אומר רש"י כאן שדוקא "בירושלים" אפשר לצאת?

ומתריץ השער המלך שרש"י סובר כשיטת התוס' בעירובין (ל' ע"ב) ש"דוקא" בדבר שראוי כבר "עכשיו" לשום אדם כגון לעניים אומרים בזה "מיגו" שיכול להפקיר ויהיה עני ולכן אמר

רש"י בתרומה טהורה שאם היה אפשר לפדותה היו אומרים בזה "מיגו" אבל מע"ש מחוץ לירושלים הרי לא ראוי "עכשיו" לשום אדם לא אומרים בזה "מיגו" שיכול לפדות.